

Kako ukrepati ob vrstniškem nasilju?

Uvod

Priročnik, ki ga imaš pred sabo, je nastal v sklopu projekta Spregovori, s katerim smo v preteklem letu naslavljali problematiko vrstniškega nasilja na postojnskih osnovnih in srednjih šolah.

V njem najdeš informacije o tem, kaj nasilje sploh je, katere vrste nasilja poznamo, kako se morajo strokovni šolski delavci odzvati na nasilje na šoli in uporabne nasvete, kam se lahko obrneš, če doživljaš nasilje ali pa si mu priča. Vsebuje tudi zgodbe izpod peres in flomastrov dijakov 2. letnikov Šolskega centra Postojna in Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna, v katerih so skozi konkretne primere v izmišljenih zgodbah iskali rešitve za vrstniško nasilje.

Kaj je nasilje? Kaj ni nasilje?

Nasilje je vedenje, pri katerem oseba drugo osebo ustrahuje, nadzoruje, poškoduje, ponižuje ... Pomembno je razlikovati med nasiljem in konfliktom. Na prvi pogled morda izgledata podobno, vendar je konflikt nasprotno od nasilja nekaj, kar doživljamo vsi in je normalen del odnosov.

KONFLIKT	NASILJE
Moč med osebami je enakomerno razporejena ali fluidna, lahko tudi neenakomerna (npr. učiteljica–učenka).	Moč je neenakomerno razporejena. Oseba, ki izvaja nasilje, ima več moči (fizične ali socialne, pozicijske ...) od osebe, nad katero izvaja nasilje.
Gre za neprijetno doživetje.	Gre za nevarno in škodljivo doživetje.
Lahko ima pozitiven vpliv (ugodno razrešen konflikt odnos poglobi).	Ima negativen vpliv na žrtev, povzročitelja in opazovalce_ke.
Konflikti so neizogibni, ni jih potrebno preprečevati.	Nasilje moramo ustavljati in preprečevati.
Konflikte doživljajo vsi.	Nasilje doživljajo in povzročajo le nekatere osebe.
Posredovanje ni nujno.	Posredovanje je nujno.
Namen je uskladiti nasprotujoče si interese, želje, da se bosta osebi (osebe) v odnosu počutili dobro.	Namen je drugo osebo nadzorovati, jo ponižati, prestrašiti, uničiti, ji škodovati (zavedno ali nezavedno).
Konfliktu se lahko izognemo ali ga prekinemo.	Na to, ali bo druga oseba do nas nasilna, nimamo vpliva.
Lahko gre za enkratni dogodek.	Gre za ponavljajoče vedenje ali hujši enkratni dogodek.
Odgovornost je na strani vseh vpletenih.	Odgovornost je na strani osebe, ki nasilje povzroča.

Vir: www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html

Vrste nasilja

- **fizično:** grizenje, brcanje, porivanje, suvanje, vlečenje za lase, pljuvanje, praskanje, boksanje, udarci, klofute ...
- **psihično:** žaljenje, zmerjanje, posmehovanje, rasistične pripombe, ogovarjanje, širjenje lažnih in zlonamernih govoric, grožnje, uničevanje prijateljstva, sistematično izključevanje ...
- **spolno:** namigovanje na spolnost, nagovarjanje na spolnost, prikazovanje pornografskega materiala, otipavanje, zalezovanje, spolni napad ...
- **materialno:** izsiljevanje ali odvzem denarja ali druge lastnine, poškodovanje ali uničenje osebne lastnine in šolskih potrebščin, odvzem in uporaba telefona ...
- **spletno:** pošiljanje žaljivih ali grozilnih sporočil, pošiljanje ali objavlanje škodljivih, neresničnih ali krutih izjav, objavlanje zasebnih sporočil ali fotografij, prilaščanje druge identitete z namenom osramotitve in škodovanja, obrekovanje na forumih, blogih ali socialnih omrežjih, izključevanje iz spletne skupine prijateljev ...

Kam se lahko obrneš, če doživljaš vrstniško nasilje?

- Poveš razredniku/razredničarki ali drugemu učitelju/učiteljici, ki ji zaupaš.
- Poveš prijateljem in prijateljicam. Več ko vas je, lažje se nasilju uprete.
- Pogovoriš se s starši.
- Če ne moreš ali ne želiš govoriti z nobenim od njih, se lahko obrneš tudi na naslednje naslove:
  - **Policijska postaja Postojna:** (05) 703 34 00, pp_postojna.pukp@policija.si
  - **Društvo za nenasilno komunikacijo:** (01) 434 48 22, 031 770 120, info@drustvo-dnk.si
  - **Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov:** 05 700 04 40, cdzom@zd-po.si
  - **TOM telefon:** 116 111
  - **SOS telefon za ženske in otroke:** 080 11 55, drustvo-sos@drustvo-sos.si
  - **Klic v duševni stiski:** (01) 520 99 00
  - **Zaupni telefon Samarijan:** 116 123
  - **Telefon za pomoč v čustveni stiski PRISLUHNEM TI:** 031 50 60 50.
  - **UNICEF-ove varne točke**, ki jih najdeš na www.varnetocke.si.

Kako morajo v šoli ukrepati v primerih medvrstniškega nasilja?

Naloge učitelja, ki je nasilje videl ali zanj izvedel od dijaka:

- Dijaka zaščiti pred nasiljem.
- Če je potrebno, pokliče nujno zdravniško pomoč.
- Pogovori se z dijakom, ki je doživel nasilje in mu nudi čustveno oporo.
- O dogodku obvesti razrednike vseh vpletenih dijakov, šolsko svetovalno službo in ravnatelja.
- Izdela zapisnik dogodka in ga izroči šolski svetovalni službi.

Naloge šolske svetovalne službe:

- Po potrebi oblikuje načrt za preprečitev nadaljevanja nasilja.
- Ločeno se pogovori z vsemi vpletenimi dijaki.
- Na podlagi Navodil s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih prične s svetovalnim delom.

Naloge razrednika:

- O dogodku obvesti starše vpletenega dijaka.
- Pogovori se z vpletenim dijakom.
- Sodeluje v strokovnem timu.
- Je bolj pozoren na vsakdanjo interakcijo z in med vpletenimi dijaki.

Naloge tima:

- Izdela načrt pomoči za dijaka, ki je doživel nasilje.
- V skladu s predpisi načrtuje vzgojno ukrepanje za dijaka, ki je izvajal nasilje.
- Načrtuje delo s starši.
- Načrtuje delo z razredom, v katerega je vključen katerikoli od vpletenih dijakov.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami.
- Določi izvajalce nalog.
- S primerom nasilja seznanjajo druge strokovne delavce šole.

Prispevki dijakov

Psihično in fizično nasilje

Janez je bil zelo suh, zato se mu je Matevž posmehoval. Janez se je počutil zelo ponižanega. Matevž ga je še naprej zafrkaval in nato so se še ostali začeli smejati. Naslednji dan je Janez prosil Matevža, da preneha. Matevža je to razjezilo in fizično se je spravil na Janeza. Začel ga je pretepati in mu zlomil nos. Prisotni dijaki so Matevža ustavili in odšli iskat pomoč profesorja. Janez je bil odpeljan v bolnišnico, kjer so mu naravnali nos. Matevž je pa moral na pogovor s profesorjem. Ko je Janez prišel iz bolnišnice, je imel resen pogovor z Matevžem, starši, razrednikoma in svetovalno delavko. Janez je povedal, kako ponižano se je počutil, Matevž pa se mu je opravičil in dobil ukor. Matevž je postal prijatelj z Janezom in nikoli več ni naredil česa takega.

ŠCPO IB, 2. R

ŠCPO IB, 2.A

Fizično nasilje

Dijakinjo je drug dijak iste šole med preprirom udaril v trebuh. Dijakinja je čutila bolečine v trebuhu, bila je žalostna in jezna. Obrnila se je na prijatelje, ki so bili zraven ob dogodku in so ji priskočili na pomoč. Zatem je pomoč poiskala pri razredniku. Vsi skupaj so imeli pogovor, da bi rešili spor. Prijatelji so ji stali ob strani. Skupaj s svetovalno službo so na koncu rešili spor in dijakinja razen modric ni imela posledic.

SGLŠ, 2. Z

Slabi odnosi

Jaka je 16-letni fant, ki je zaradi pubertete in očitnih sprememb v zadnjih letih izgubil stik s starši. V družini nimajo dobrih odnosov, starše skrbi za njegovo mentalno zdravje, Jaka pa se ne zna izraziti in se težko sprosti tudi v domačem okolju. V šoli mu ne gre najbolje in bi potreboval pomoč, vendar se z nikomer ne razume, niti s sošolci. Njegovo mentalno zdravje se v zadnjem času še posebno slabša, saj ga razredni nasilnež izsiljuje za denar in tudi fizično nadleguje. Jaka bi rad svoje težave s kom delil, vendar ne zaupa šolski svetovalni službi, doma se ne počuti prijetno in nima nobenega prijatelja, kateremu bi zaupal težave. Občasno tudi razmišlja o samomoru. Kasneje se mu razredni nasilnež opraviči in prizna, da z nasiljem nad drugimi rešuje osebne težave. V naslednjih mesecih se Jakovo stanje izboljša, saj je našel prijatelje, ki se jim lahko zaupa. Posledično se izboljšajo tudi odnosi s starši.

ŠCPO, 2.A

ŠCPO IB, 2.A

Spolno nasilje

Nejc se je po zelo živahni zabavi s prijatelji odpravil sam domov. Njegova pot do doma poteka skozi nevarne dele mesta. V temni ulici je srečal žensko, ki je trdila, da ga pozna. Kljub temu da je ni poznal, je privolil, da ga pospremi domov, saj je na zabavi užil veliko alkohola. Ko sta prispela do njegovega bloka, mu je ponudila pomoč po stopnicah, da varno pride do svojega stanovanja. Ko sta prispela do vrat, se je Nejc zahvalil in se želel posloviti, vendar je ona vseeno odšla za njim v stanovanje. Ko se je Nejc zjutraj zbudil, se je spomnil posilstva, vendar se tega ni upal nikomur povedati, saj ga je sram in ga skrbi, da mu nihče ne bi verjel.

Nejc bi v tem primeru lahko zaupal svojemu najboljšemu prijatelju ali prijateljici, ki se ne bi norčeval/a iz njega. Ta prijatelj bi mu

pomagal poiskati primerno pomoč. Verjetno je Nejca strah deliti svojo zgodbo, ker se mu zdi, da je malo moških, ki se jim zgo- di posilstvo. Dobro bi bilo, da bi odšel na policijo in svojo zgodbo anonimno delil na različnih forumih ali socialnih omrežjih. Ostalim žrtvam takega nasilja bi bilo lažje, saj bi videli da niso edini in niso sami v tem.

Otipavanje

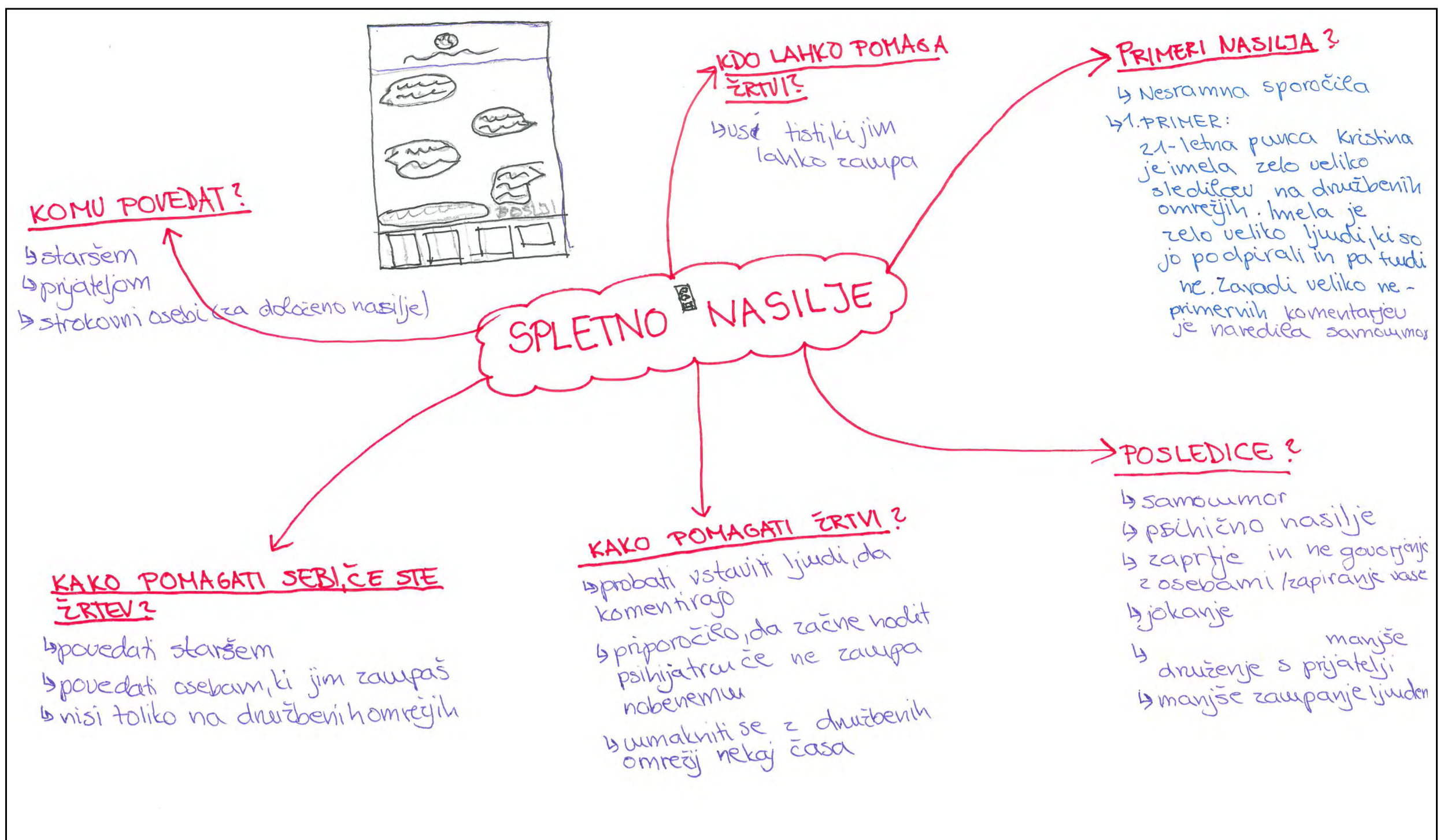
Jaka se zjutraj odpravi v šolo. Na poti v šolo sreča svojo družbo in se ustavi pri njih. Skupaj se odpravijo v šolo. Ko pridejo v razred, vidijo Špelo, ki briše tablo. Vsak od njih jo udari po zadnjici. Špeli to ni všeč, dogaja se že celo leto. Sošolec Janez opazi njeno nelagodje in se odloči zadevo posredovati svetovalni službi. Svetovalna delavka povabi Špelo na pogovor, kjer potrdijo dogodke in njeno nelagodje in osramočenost. Nato svetovalna služba pokliče na pogovor še vključene fante in njihove starše. Fantje se kasneje Špeli opravičijo in od takrat naprej pustijo njo in ostale punce pri miru.

SGLŠ, 2. D

Pošiljanje neprimernih fotografij

Nekega dne je Miha iz 3. A poslal neprimerne fotografije Maji iz 2. B. Maja se je ob tem počutila zelo nelagodno, saj si tega ni želela. O tem je povedala staršem. Starši so poklicali ravnatelja in se z njim pogovorili o Mihovem dejanju. Ravnatelj je zahteval pogovor z Mihom in Majo. Hotel je, da se Miha opraviči in da se to ne ponovi. Maji ponudijo psihološko pomoč in z Mihom imajo temeljit pogovor o njegovem dejanju. Miha se počuti krivega, zato se Maji opraviči.

SGLŠ, 2. Z

ŠCPO, 2.S

Spletno nasilje

Na internetu je veliko stvari, med njimi tudi spletno nasilje, zato raje pazi se ti. Videi, zvezdniki, nagradne igre in različni piškotki, občasno te preverjajo tudi robotki.

Ampak najdemo tudi zlobne ljudi, ki z izsiljevanjem radi težijo ti.

Izogibaj se vseh mnenj in komentarjev, še najbolj pa ponudb in zastonj dinarjev.

Ne primerjaj se z drugimi osebami na spletu,

ker si boljši kot te prirejene slike in si eden boljših na spletu.

Zato se raje ne sekiraj in pojdi na zrak,

ker na spletu je lahko vsak korenjak.

ŠCPO IB, 2. R

Materialno nasilje

Luka in Uroš sta že dolgo v medsebojnem konfliktu. Uroš se veliko norčuje iz Luka, norčevanje pa je v zadnjem času preraslo tudi v uničevanje osebne lastnine. Danes zjutraj je Luka prišel v šolo in medtem ko ni bil pozoren, je Uroš vzel njegovo torbo in stresel njegove stvari skozi okno. Ko je Luka to videl, je šel na pogovor k učiteljici. Vendar težav s tem ni bilo konec, saj mu je Uroš zagrozil, da mu bo uničil še druge stvari, če bo povedal, kaj se je zgodilo. Dogajanje so opazili drugi sošolci in eden izmed njih, Anej, je odšel do profesorice in jo o videnem obvestil sam. S tem je Luku pomagal iz problema, v katerega je bil postavljen. Učiteljica je o dogodku obvestila tudi ravnateljico in razredničarko, ki sta kasneje povabili starše in oba učenca na pogovor.

ŠCPO, 2.B

Psihično nasilje

Za devetimi gorami in devetimi vodami je živela skupina zajčkov z dolgimi, puhastimi uhlji. Ker se je bližala zima, so si morali zgraditi brlog. Odpravili so se v gozd po velika debla za njihov topel domek. Vendar je bil mali zajček Jurij prešibak, da bi lahko prenašal težke hlode, zato so se mu vsi posmehovali in ga zaničevali. Imeli so ga za manjvrednega, ga porinili ob pot in ga pustili samega. Jurij si je vseeno zgradil mali domek iz manjših hlodov in vejic ter ga zelo lepo okrasil, saj je bil izredno likovno nadarjen. Ko je veliki zajec Peter opazil njegov domek, je bil navdušen. Brž je tekel domov in povedal ostalim zajcem, kako lep domek si je zgradil Jurij. Ostalim zajčkom je bilo zelo žal, da so ga pustili samega, saj je kljub majhnosti zelo nadarjen za umetnost. Vedeli so, da niso ravnali

prav, zato so spekli veliko korenčkovo torto, šli do Jurija, se mu opravičili in ga povabili naj pride živet z njimi. Zajček Jurij je sprejel opravičilo in živeli so srečno do konca svojih dni.

Tako kot zajček Jurij nihče od nas ni manjvreden. Vsi smo ljudje in vsak ima dobre in slabe vrline.

ŠCPO, 2.A

SGLŠ, 2.Z

Viri

Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih, <https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/navodila-medvrstnisko-nasilje-viz-2016/files/assets/basic-html/index.html#1>

Društvo za nenasilno komunikacijo, <https://www.drustvo-dnk.si/>

Vsebino so soustvarjali dijaki 2. letnikov Šolskega centra Postojna in Srednje gozdarske, lesarske in zdravstvene šole Postojna.

Ilustracije: Jerneja Srebot

Spletni priročnik je nastal v sklopu projekta Spregovori, ki je podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2021–2024.